

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

SIMAT DE LA VALLDIGNA

LA SAFOR

ACADE
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

AJUNTAMENT DE
SIMAT DE LA VALLDIGNA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ

Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

RECULL

Josep-Ramon Millet i Pons

TEXT

Jesús E. Alonso López

DISSENY

Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME

Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia

Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians

Simat de la Vallidigna, 68

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

Av. de la Constitució, 284

46019 València

Tel.: 96 387 40 23

Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Simat de la Vallidigna i del CEIC Alfons el Vell

ISBN: 84-482-3997-0

Depòsit legal: V-1005-2005

Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

SIMAT DE LA VALLDIGNA

El terme municipal, de 38,50 km² d'extensió, és de relleu molt accidentat. Des de la impressionant muntanya del Toro i el massís del Realenc a l'oest, podem baixar als terrenys més plans per on discorre el riu Vaca. Una altra elevació important en la fita amb Barx és el pic de Penyalba, a 764 metres. El seu territori acull la pedania del Pla de Corral, ben prop de l'emblemàtic massís del Buixarró. Tradicionalment, l'economia està basada en l'agricultura de regadiu, especialment cítrics, i la indústria ha estat lligada al processament de la taronja. A mitjans del segle XIX mantenia ramat llaner i cabrum, un molí fariner, dos almàsseres d'oli, una fàbrica de terrisseria i quatre forns de pa.

La població és d'origen musulmà i va nàixer entre les arrels orientals del Toro i la Font Gran, a l'esquerra del riu. El monestir de Santa Maria de Valldigna ha marcat profundament la localitat i la contrada; en la baixa edat mitjana només vivien cristians a Simat i al Ràfol, encara que este últim llogaret va acabar desapareixent. L'any 1298 Jaume II va donar tota la vall d'Alfàndec a l'abat del monestir cistercenc de Santes Creus per a fer-hi un monestir. Les fites eren els termes de Cullera, Corbera, Alzira, Barx, Barxeta, Bairén i, de forma extraordinària, s'endinsaven en la mar. La delimitació del territori de la Valldigna i el de Bairén data del 1301, però va ser modificada per una sentència del 1388.

El mateix privilegi de fundació preveia ja que el monestir tinguera la possessió de les alqueries de la Vall: Simat, la Xara, Benifairó, Alfulell, la Taverna i l'Ombria. En eixe moment només el Ràfol tenia població cristiana. Pocs anys després, passaran a les mans de l'abat Barx, Massalari i l'Alcudiola. Els dominis del monestir de Santa Maria sobrepassaren els límits de la Valldigna i s'escamparen, sobretot, cap a la Ribera i l'Horta de València. L'antiga alqueria de Benivaire, en el terme actual de Carcaixent, va ser una de les més importants i últimes donacions que va fer Jaume II entre 1311 i 1318. L'any 1329 rebia Rugat, a la Vall d'Albaida, de Pere el Cerimoniós, i el 1351 comprava el poble d'Almussafes. Una llarga llista de butles, privilegis, aiximplaments de jurisdicció, exempcions i altres actes, acabaren d'arredonar el territori, el poder i les propietats d'un dels senyors eclesiàstics més importants del regne. Un senyoriu en les mans d'una comunitat que podia arribar al centenar de monjos.

Una de les èpoques més glorioses del cenobi va ser la que presidí l'abat Arnau d'Aranyó, en la segona mitat del segle XIV. Entre 1460 i 1529 els abats foren comendataris, és a dir, absentistes nomenats entre personatges poderosos, com foren alguns membres de la família Borja. Després de l'expulsió dels moriscs el 1609, l'abadia va voler canviar al seu favor les

condicions de la carta pobla, però només serien acceptades per tots els veïns cap a la fi del segle. Els pleits i conflictes de caràcter antisenyorial serien cada vegada més freqüents fins a la dramàtica exclaustació definitiva dels monjos l'any 1835.

Encara que la Vall digna es va mantindre com a terme general i municipi únic fins al segle XIX, hi havia una antiga divisió territorial consuetudinària: la Foia Alta, que comprenia la Xara, Simat, Benifairó, Alfulell i Barx, i la Foia Baixa, amb Tavernes, l'Ombria, el Ràfol i Massalari. Sembla que esta divisió estava originada per la partició de les aigües de la Font Gran.

Els agermanats impulsaren la conversió forçosa dels musulmans al cristianisme, iniciativa legalitzada l'any 1525 per un decret de Carles I. Però el llogaret de la Xara no la va acceptar i desaparegueren d'allí 50 dels seus pobladors. Uns anys més tard, el 1532, va fugir el poble sencer: uns dos-cents moriscs, que embarcaren en el port de Cullera en les naus del pirata barbaresc Barba-rossa. L'any següent s'hi establiren 16 pobladors cristians, però prompte quedà des poblada.

El terme de Simat va ser separat del de Benifairó a través d'un procés que culminà el 1837. S'acordà que comunament disposarien d'una zona de pastura al voltant de la partida del Portitxol.

L'església, dedicada a Sant Miquel, es va independitzar del Ràfol i es va constituir en parròquia el 1534; depén de l'arxiprestat d'Alzira i durant segles ha tingut també Barx com a annex. Uns altres edificis religiosos són la capella dedicada a la Mare de Déu de Gràcia, patrona de Simat, que és annexa al monestir, l'ermita de Santa Anna, antiga mesquita de la Xara, i l'ermita del Pla de Corral, dedicada a la Mare de Déu dels Desemparats.

L'arxiu municipal conserva documentació des de l'any 1936. L'arxiu parroquial conserva llibres sacramentals, incomplets, a partir del 1892. Només hi ha un llibre dels segles XVIII i XIX. Des del principi del XIX, el nucli urbà ha crescut cap a la cruïlla de camins que comuniquen Simat amb Alzira i Xàtiva. La dinàmica demogràfica ha sigut molt positiva des de l'expulsió dels moriscs fins a les primeries del segle XX, superant els 3.000 habitants cap al 1930. En la segona mitat del segle XX ha sigut lleument regressiva. Actualment té 3.204 habitants.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt de la Sardina
Alt de la Xopada
Alt dels Tres Cocons
Cova de Fernando
Cova de les Malladetes
Cova Valeta
el Barco
el Mirador
el Piquet
el Púlpit
el Realenc
el Toro
el Tossal
els Flares
la Moleta
la Muntanyeta
Lloma de Ballester
Lloma de les Argilagues
Lloma de Miramar
Lloma dels Pins
Massís del Mondúber
Muntanya de Palomara
Muntanyeta dels Cristalets

Muntanyeta Girada
Penya de Jeroni
Penya de la Mel
Penya de les Sendes Blanques
Penyalba
Pic de les Àligues
Pilonets de Carmelo
Pla de Corral
Pla de la Pedrera
Pla de la Sima de l'Aigua
Pla de Mula
Pla del Toro
Pla dels Fangars
Pla dels Portellets
Puntal de la Bassa
Puntal de la Font Nova
Puntal de les Foies
Puntals de Malet
Sima de l'Aigua
Sima de Planxa
Sima del Toro
Sima dels Gitanos
Tossal dels Fangars

Hidrografia natural

Barranc d'Agost
Barranc de Barx
Barranc de l'Abadejo
Barranc de la Font de l'Escudella
Barranc de la Murta
Barranc de la Pitana
Barranc de la Sabata
Barranc de les Cases
Barranc de les Cisternes

Barranc de les Sendes Blanques
Barranc de les Voltes
Barranc de Malet
Barranc de Palomara
Barranc de Serafi
Barranc del Curto
Barranc del Ferrer
Barranc del Fondo dels Brucs
Barranc del Jup

Barranc del Llop
Barranc del Moreno
Barranc del Pi de la Llanterna
Barranc del Púlpit
Barranc del Racó Ample
Barranc del Racó dels Surdos
Barranc del Xarrero
Barranc dels Algepsars
Barranc dels Fangars
Barranc dels Runars
Barranc Fondo
Cocó de l'Esquella
Font de l'Escudella
Font de la Jordana
Font de la Morera

Font de Malet
Font del Ballador
Font del Cirer
Font del Garrofer
Font del Pla de Corrals
Font Gran
Font Menor
Font Nova
Font Roja
Fonteta de Roc
la Colomera
la Fontarda
Riu de Barxeta (o dels Corrals)
Riu Vaca

Hidrografia artificial

Cisterna dels Pacos
l'Assut

Motor de la Companyia

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Casa de Palomara
Casa del Pla
Caseta dels Saurins
Corral d'Isidoro
Corral de Federiquet
Corral de la Mosaira

Corral de les Sendes Blanques
Corral del Català
Corral del Sabater
el Pla de Corrals
les Foies
Simat de la Vall digna

Partides i paratges

el Cara-sol del Bover
el Cirer
el Pla
el Pla de l'Olivera

el Pla dels Portellers
el Regueró de l'Aranya
el Replanell
el Toro

els Camps
els Escalons de Cristo
els Fangars
els Ullastrets
l'Assut del Gorg de l'As
l'Horta
la Buitrera
la Casa de Benissa
la Font d'Agost
la Fontarda
la Malladeta Fonda
la Murtella
la Pitana
la Solana dels Puntals

la Xara
les Foies
les Mallades
les Mongetes
les Oliveretes de Càrpio
les Solanes
Malet
Racó d'Isidoro
Racó de Balderanes
Racó de les Voltes
Racó de Quaita
Racó dels Surdos
Saleres de Serafi
Vinya del Matat

Vies de comunicació

Camí de Barx
Camí de la Font del Pla de Corrals
Camí de la Fontarda
Camí de les Foies
Camí de les Solanes
Camí de Malet
Camí del Barranc d'Agost

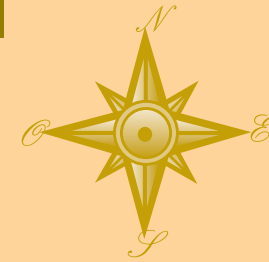
Camí del Cementeri
Camí del Mig de l'Horta
Camí del Pla de Corrals
Carretera de Barx
Carretera de l'Estació
Carretera de Xàtiva
Circumval·lació

Altres llocs d'interés

Capella de la Mare de Déu dels
Desemparats
Cementeri
Ermita de Santa Anna

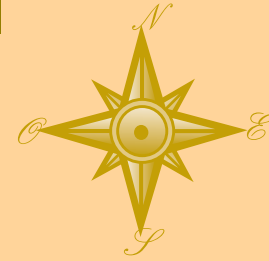
Molló de Miramar
Molló dels Quatre Termes
Molló Roig
Monestir de Santa Maria de la Valldigna

Elements físics

Presència humana

- Capital de municipi
- Altres nuclis de població
- Carretera
- Camí
- Riu, riuet
- Barranc
- Ermita
- Casa, corral
- Molló
- Cementeri
- Partida
- Paratge

